

CONFRARIES I GREMIS DE LA CIUTAT DE VALLS, II

per M. Ester Fabra i Salvat

Reprenent l'estudi que, a l'entorn del món de l'associacionisme gremial i confraristic desplegat a Valls, encetàvem en el nostre anterior article;¹ prosseguim avui la seqüència cronològica que establírem i hi retrobem la confraria de Sant Pere i Sant Isidre, «La Sexantena», de tradicional arrelament entre la pagesia local, que l'ha sostinguda i la regida fins avui en dia.

Confraria de Sant Pere i Sant Isidre «La Sexantena»

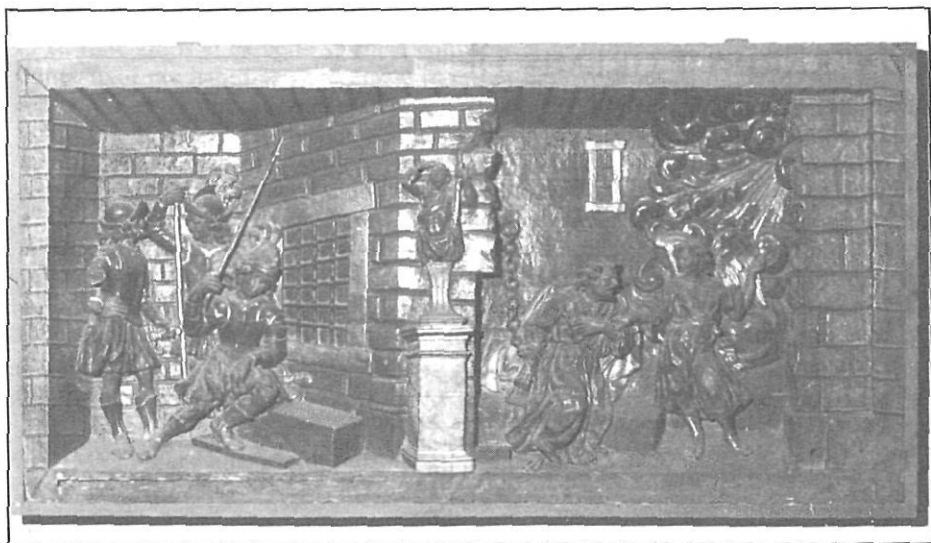
Res no podem dir de la data de fundació. Les primeres notícies ens la presenten ja establerta cap a l'any 1523, malgrat que l'acceptació per part de la Comunitat de Preveres de l'església major, no fou fins l'11 de març de 1525.²

Juntament amb la senyera, símbol de la seva identitat, que figurava en l'ordre de banderes fet pel Consell, l'any 1566, davant de la de totes les altres confraries i darrera de la bandera de guerra i de l'estendard de la vila, de mica a mica, es va incrementar la llista d'ornaments. Per exemple, amb l'obratge, l'any 1625, d'un reliquiari amb les testes de St. Pere Apòstol; St. Pere Màrtir; St. Macari Abat i St. Isidre.³ Així mateix es nomenà, el 29 d'a-

1. FABRA I SALVAT, M. Ester: *Confraries i gremis de la ciutat de Valls*, I. Quaderns de Vilaniu-Miscel·lània de l'Alt Camp. N.º 7. Abril-1985. Institut d'Estudis Vallencs (I.E.V), pàg. 3-18.

2. L'any 1523 féu festament Joan Gavalrà (11-Juliol-1523) i establí la següent clàusula: «...si los pagesos volen pendre la Confraria de la Verge Maria en dit altar, que dita missa se digue per la mia anima e per los confreres de dita confraria».

3. L'obra fou possible mercès la donació, feta pel mercader de la vila, En Joan Voltas, de deu rals en el seu testament.

Relleu de «Sant Pere ad vincula», existent a la capella de Sant Marc i que fou posteriorment tapat per l'Alt Relleu de Sant Andreu Avel·lí traslladat de l'altar de la Sgda. Família a aquesta capella. (Fot. Samuel Burguete).

Relleu pertanyent a l'antic Retaule de Sant Pere. Obrat per Magí Guimerà l'any 1691 i daurat per Magí Torrabruna (1700). (Fot. S. Burguete).

Relleus pertanyents a l'Antic Retaule de Sant Pere amb episodis pertanyents a la vida de Sant Isidre. Obrats per Francesc Grau i Pere Arnau l'any 1691 i daurats per Magí Torrebruna (1700). (Fot. Samuel Burguete).

bril de 1691, una comissió composta de tres procuradors i de sis confreres a fi d'efectuar la capitulació de les figures i el retaule nou de la seva capella. Es decideix contractar Francesc Grau i el seu gendre Pere Arnau, escultors de la ciutat de Manresa i, per aquell temps, veïns d'Alcover per a l'execució de dos minyons del peu del retaule; la imatge de St. Isidre de la porta del reliquiari; tres figures del pedestal i les de St. Pere Apòstol; St. Pere màrtir i la de St. Macari, totes per al primer cos del retaule, la talla de Sant Isidre i dos relleus al·lusius al segon cos i, finalment, la figura de la fe per a coronar el retaule.⁴ El mateix dia i any, la mateixa comissió contractà els serveis de Magí Guimerà per a la realització del retaule de l'esmentada capella, pel preu de 225 lliures barcelonines. Aquest retaule, el daurà, posteriorment, Magí Torrebruna.⁵

El doble patronatge de la confraria no existia primerament. L'advocació a Sant Pere era la més antiga però, després, igual que havien fet altres poblacions catalanes, s'hi afegí la de Sant Isidre. Ja l'any 1649 apareix el nom

4. El treball va valdre 305 lliures barcelonines a més de la fusta.

5. Magí Torrebruna fou contractat el 14 de novembre de 1700; i el preu del seu treball es fixà en 200 lliures barcelonines.

de «Confraria de Sant Pere i Sant Isidre» en una venda de terra a la partida del Camp de Sta. Maria, mentre que l'any 1691 trobem la denominació de «Confraria de Sant Pere, Sant Isidre i Sant Macari».

L'any 1796, sent procuradors En Ramon Fàbregas, Francesc Genius i Francesc Mialet, i davant de les dificultats que trobaven per a reunir, en sessió conjunta, els set-cents associats de la confraria, van acordar que seria més efectiu nomenar-ne una representació a fi que en fos la portaveu, sense limitacions. Així fou com s'elegiren seixanta persones que formaren l'anomenat Consell dels Seixanta que donà, posteriorment, el nom de «La sexantena» a tota l'associació.

El 17 d'agost del mateix any els mateixos procuradors presentaven a l'aprovació de Carles IV, el reglament que ordenava el funcionament d'aquest Consell. En va obtenir el vist i plau, el 16 de juny de 1797, i fou presentat i registrat a l'audiència de Barcelona amb data del 15 de juliol del mateix any. (Anex n.º 1)

El Consell s'encarregava de guardar el terme de la vila per mitjà del nomenament de zeladors custodis que denunciaven qualsevol persona que fes alguna destrossa al camp. Els agremiats pagaven, anualment, una pesseta de plata i la resta d'individus que volien beneficiar-se d'aquesta protecció, dos rals d'ardits;⁶ així mateix, també es feia una recapta voluntària de fruits per a ajudar a suportar les despeses que ocasionava el manteniment d'aquests guardians. Exemples de les prohibicions i de les multes que aplicava la confraria a fi de protegir els seus camps de les possibles malmeses causades per part dels ramats es detallen més extensament a l'Anex n.º 2.

Anualment, el primer diumenge després de la festa de Sant Isidre, s'elegien, reunida la Confraria a la casa del procurador Major o en altre lloc adient, els tres nous procuradors, un caixer o receptor; tres experts, pèrits o prohoms; dos Oïdors de Comptes i un sagristà. Menys el càrrec de procurador que havia de ser, obligatòriament, un membre del Consell, les altres funcions eren accessibles a qualsevol agremiat que no rebia cap compensació econòmica a canvi, exceptuant els zeladors i l'andador.

Dintre de l'apartat de serveis, la confraria va oferir, a partir de l'any 1690 (16-IV-1690), l'assistència d'un metge. Efectivament, en aquesta data contractaren, per un any i quatre mesos, Pere Andreu i Josep Torrell, ambdós metges, a fi que assistissin els confreres malalts tant de Valls com dels llocs de Fontscaldes, Picamoixons, Masmolets, Mas d'en Bosc, Font dels Ràfols i altres horts i molins del terme de Valls. Als malalts de la vila, se'ls havia de fer dues visites diàries i als altres una, dues o tres visites diàries, segons fos la necessitat. El cost que comportà el manteniment del servei fou de 210 lliures barceloneses per l'any i 70 lliures barceloneses pels quatre mesos restants.

La vessant religiosa de la confraria comprenia, a més del manteniment

6. Ardít: Moneda que valia dos diners i estava en ús els segles XVI i XVII.

de «Confraria de Sant Pere i Sant Isidre» en una venda de terra a la partida del Camp de Sta. Maria, mentre que l'any 1691 trobem la denominació de «Confraria de Sant Pere, Sant Isidre i Sant Macari».

L'any 1796, sent procuradors En Ramon Fàbregas, Francesc Genius i Francesc Mialet, i davant de les dificultats que trobaven per a reunir, en sessió conjunta, els set-cents associats de la confraria, van acordar que seria més efectiu nomenar-ne una representació a fi que en fos la portaveu, sense limitacions. Així fou com s'elegiren seixanta persones que formaren l'anomenat Consell dels Seixanta que donà, posteriorment, el nom de «La sexantena» a tota l'associació.

El 17 d'agost del mateix any els mateixos procuradors presentaven a l'aprovació de Carles IV, el reglament que ordenava el funcionament d'aquest Consell. En va obtenir el vist i plau, el 16 de juny de 1797, i fou presentat i registrat a l'audiència de Barcelona amb data del 15 de juliol del mateix any. (Anex n.º 1)

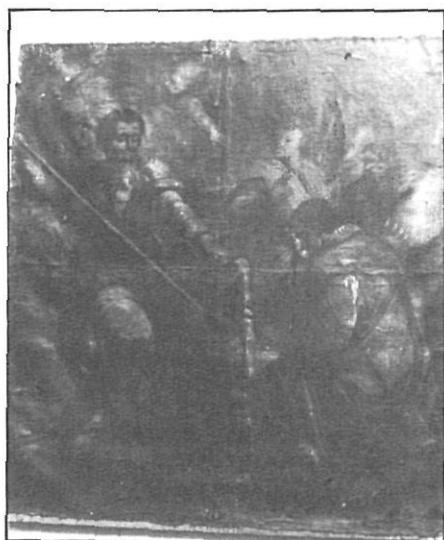
El Consell s'encarregava de guardar el terme de la vila per mitjà del nomenament de zeladors custodis que denunciaven qualsevol persona que fes alguna destrossa al camp. Els agremiats pagaven, anualment, una pesseta de plata i la resta d'individus que volien beneficiar-se d'aquesta protecció, dos rals d'ardits; ⁶ així mateix, també es feia una recapta voluntària de fruits per a ajudar a suportar les despeses que ocasionava el manteniment d'aquests guardians. Exemples de les prohibicions i de les multes que aplicava la confraria a fi de protegir els seus camps de les possibles malmeses causades per part dels ramats es detallen més extensament a l'Anex n.º 2.

Anualment, el primer diumenge després de la festa de Sant Isidre, s'elegien, reunida la Confraria a la casa del procurador Major o en altre lloc adient, els tres nous procuradors, un caixer o receptor; tres experts, pèrits o prohoms; dos Oïdors de Comptes i un sagristà. Menys el càrrec de procurador que havia de ser, obligatòriament, un membre del Consell, les altres funcions eren accessibles a qualsevol agremiat que no rebia cap compensació econòmica a canvi, exceptuant els zeladors i l'andador.

Dintre de l'apartat de serveis, la confraria va oferir, a partir de l'any 1690 (16-IV-1690), l'assistència d'un metge. Efectivament, en aquesta data contractaren, per un any i quatre mesos, Pere Andreu i Josep Torrell, ambdós metges, a fi que assistissin els confreres malalts tant de Valls com dels llocs de Fontscaldes, Picamoixons, Masmolets, Mas d'en Bosc, Font dels Ràfols i altres horts i molins del terme de Valls. Als malalts de la vila, se'ls havia de fer dues visites diàries i als altres una, dues o tres visites diàries, segons fos la necessitat. El cost que comportà el manteniment del servei fou de 210 lliures barceloneses per l'any i 70 lliures barceloneses pels quatre mesos restants.

La vessant religiosa de la confraria comprenia, a més del manteniment

6. Ardit: Moneda que valia dos diners i estava en ús els segles XVI i XVII.

Quadres pertanyents a la Capella de la Confraria de Sant Pere i Sant Isidre. El primer amb l'episodi de la visió de Sant Pere de Jesús durant la seva sortida de Roma. El segon, amb el miracle de Sant Isidre fent brollar aigua d'una roca. Els dos es daten l'any 1725. (Fot. S. Burguete).

d'una capella pròpia a l'Arxiprestal de Sant Joan, l'assistència a processons,⁷ assistència del Consell als viàtics i enterraments dels associats⁸ i la celebració de la seva festa patronal.

Els membres del Consell havien d'anar obligatòriament a les processons de Setmana Santa mentre l'assistència a les altres era voluntària. Els procuradors assistien a les processons del Corpus; Sant Joan; Santa Úrsula; a les processons de pregàries; a la de Sant Marc i a la del dia de la Invenció de la Santa Creu, durant la que es feia la benedicció del terme.

Lluïen, en aquestes ocasions, el distintiu de l'associació, una medalla de plata amb la imatge de Sant Isidre agafada amb una cinta verda i abans de desaparèixer les imatges, a la processó del corpus, hi assistia amb un grup escultòric format per Sant Pere i Sant Isidre juntament amb la seva senyera.

La festa de Sant Isidre era un esdeveniment important. Ja a la vigília sortien els gegants i finalitzava amb la processó a la nit de l'endemà. Una diminuta figura representant la imatge de Sant Isidre era traslladada des de

7. En la llista de lluminària feta pel Consell General, l'any 1693, li corresponia portar 4 ciris, mentre que l'any 1702 i el 1706 són 12 els ciris.

8. Segons Fidel de Moragas: «vint individus del Gremi portaran els cadavres dels companys si acompanyaran amb llum els Viàtics». Però Puigjaner (Puigjaner i Gual, F: «Historia de la villa de Valls», Valls-1881, cap. XVIII pàg. 274) redueix el nombre a vuit individus.

la casa del procurador sortint a la parroquial de Sant Joan. Arribada la processó al temple, el procurador sortint lliurava la talla a l'entrant, el qual la dipositava seguidament en un tabernacle preparat a l'altar major. Hi eren presents les personalitats locals; la comunitat de preveres i els agremiats. Se celebrava el solemne ofici. Cap al tard, la imatge de Sant Isidre era transportada amb tota solemnitat a la casa del procurador entrant i, així mateix, sortia la relíquia del Sant, portada per l'arxiprest.

Avui, malgrat que ja no se celebri la processó de Sant Isidre, «La Sexantena» manté aquesta tradició de guarda i custòdia rotativa, entre els procuradors elegits, de la imatge del seu sant patró.

Confraria del Sant Crucifix

La confraria del St. Crucifix era de devoció tant per a confreres com per a confrasses que pagaven, a manera de contribució, la quantitat de set diners anuals.

Res no en sabem, de la data de fundació, però ja la trobem esmentada des de l'any 1552 en què el Consell especial feia la designació de dos administradors que la regien.

L'any 1554 (18-II-1554) es va efectuar la fusió amb la Confraria de la Sang de Jesucrist sense, però, que aquesta circumstància afectés la potestat del Consell, el qual continuà nomenant els dos administratius.

Finalment hem d'assenyalar que l'any 1587, la confraria nomenà al mestre Lluís Martínez, pintor, per a la realització de l'altar del Crucifix que aquesta posseïa a l'Arxiprestal de Sant Joan.

Confraria de Sant Josep

La trobem ja instituïda l'any 1556, a la capella de Santa Anna de l'Hospital Nou, però posteriorment va canviar aquest emplaçament per la capella de l'Assumpció o de la Candela de l'església de Sant Joan (1601).

Composaven la confraria, l'any 1611, els següents oficis: boters; fusters; basters;⁹ carreters; esclopers; serradors; esparters i tots aquells oficis que tractessin la fusta i, així mateix, es féu aquell mateix any la carta de germanor amb la confraria de Sta. Anna (formada pels mestres de cases), carta aquesta que s'intentà trencar, per certes disputes, l'any 1688, i que tan sols la intervenció del Consell va aconseguir apaivagar.

Moviments de separació com el que hem ressenyat, es tornaran a generar a les darreries del s. XVIII. Així, l'any 1778, trobem el plet dels fusters, boters, mestres de cases i estorers¹⁰ en contra dels basters a qui volien excloure de la confraria. Aquests últims, que estaven en total desacord amb

9. Baster: Qui fabrica i adoba bast, selles i altres guarniments per a cavalleries.

10. Estorer: Qui fabrica estores; teixit de llata de palma, d'espart, de jonc o d'altra semblant, destinada principalment a cobrir paviments, parets o baranes de carro.

la casa del procurador sortint a la parroquial de Sant Joan. Arribada la processó al temple, el procurador sortint lliurava la talla a l'entrant, el qual la dipositava seguidament en un tabernacle preparat a l'altar major. Hi eren presents les personalitats locals; la comunitat de preveres i els agremiats. Se celebrava el solemne ofici. Cap al tard, la imatge de Sant Isidre era transportada amb tota solemnitat a la casa del procurador entrant i, així mateix, sortia la reliquia del Sant, portada per l'arxiprest.

Avui, malgrat que ja no se celebri la processó de Sant Isidre, «La Sexantena» manté aquesta tradició de guarda i custòdia rotativa, entre els procuradors elegits, de la imatge del seu sant patró.

Confraria del Sant Crucifix

La confraria del St. Crucifix era de devoció tant per a confreres com per a confrasses que pagaven, a manera de contribució, la quantitat de set diners anuals.

Res no en sabem, de la data de fundació, però ja la trobem esmentada des de l'any 1552 en què el Consell especial feia la designació de dos administradors que la regien.

L'any 1554 (18-II-1554) es va efectuar la fusió amb la Confraria de la Sang de Jesucrist sense, però, que aquesta circumstància afectés la potestat del Consell, el qual continuà nomenant els dos administratius.

Finalment hem d'assenyalar que l'any 1587, la confraria nomenà al mestre Lluís Martínez, pintor, per a la realització de l'altar del Crucifix que aquesta posseïa a l'Arxiprestal de Sant Joan.

Confraria de Sant Josep

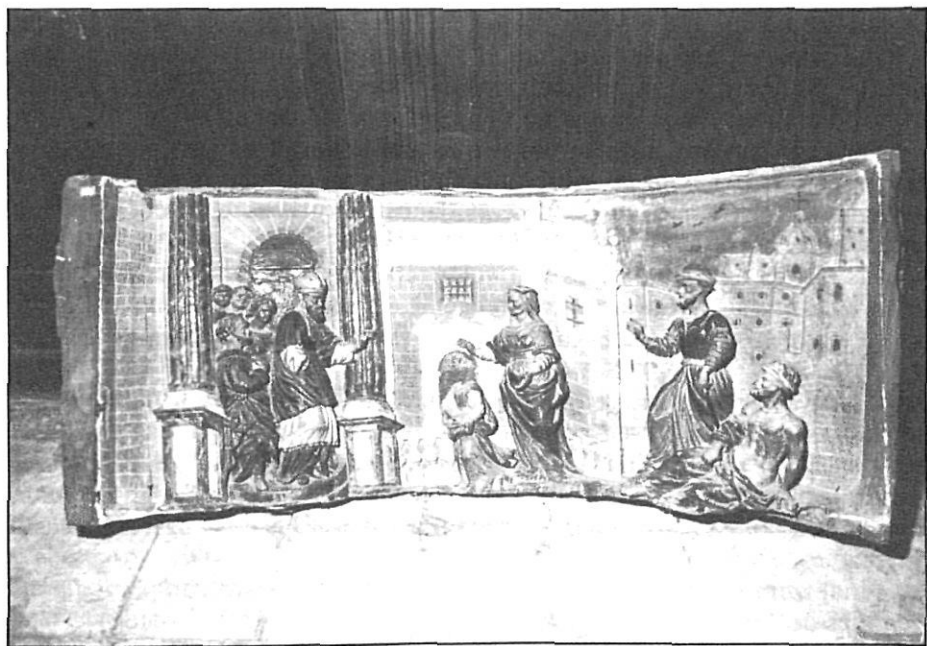
La trobem ja instituïda l'any 1556, a la capella de Santa Anna de l'Hospital Nou, però posteriorment va canviar aquest emplaçament per la capella de l'Assumpció o de la Candela de l'església de Sant Joan (1601).

Composaven la confraria, l'any 1611, els següents oficis: boters; fusters; basters;⁹ carreters; esclopers; serradors; esparters i tots aquells oficis que tractessin la fusta i, així mateix, es féu aquell mateix any la carta de germanor amb la confraria de Sta. Anna (formada pels mestres de cases), carta aquesta que s'intentà trencar, per certes disputes, l'any 1688, i que tan sols la intervenció del Consell va aconseguir apaivagar.

Moviments de separació com el que hem ressenyat, es tornaran a generar a les darreries del s. XVIII. Així, l'any 1778, trobem el plet dels fusters, boters, mestres de cases i estorers¹⁰ en contra dels basters a qui volien excloure de la confraria. Aquests últims, que estaven en total desacord amb

9. Baster: Qui fabrica i adoba bast, selles i altres guarniments per a cavalleries.

10. Estorer: Qui fabrica estores; teixit de llata de palma, d'espart, de jonc o d'altra semblant, destinada principalment a cobrir paviments, parets o baranes de carro.

Relleus procedents de l'antic Retaule de Sant Josep. Representant episodis de la vida de la Verge. Foren obrats per Marià Montanyà l'any 1732. (Fot. Queralt).

aquesta separació, van recórrer davant de la Reial Audiència (concretament al Baró de Sarraí que aleshores era el secretari del Capità General de Catalunya) ¹¹ Aquest demanà insistentment informes sobre la qüestió a l'Ajuntament, però la resposta d'aquest no s'ha conservat. (Anex n.º 3).

Del cap d'un any, trobem noves picabaralles entre els basters i els cadirers i esparters (Anex n.º 4), però, a la fi, no es va produir la separació com ho demostra el fet que, en documents datats l'any 1782 els trobem encara pertanyent a la confraria de Sant Josep. (Anex n.º 5)

Els qui en aquesta data es van voler separar de la confraria van ser els boters que fins i tot van arribar a redactar els seus nous estatuts, els quals van ser tramesos a la Reial Audiència per tal que els aprovessin. (Anex n.º 6)

Assenyalàvem al nostre anterior article, el fet que, en un moment donat, les confraries actuaven com a força militar de la universitat. Exemple d'aquest fet, el trobem l'any 1656 (6-X-1656) quan el Mestre de Camo del terç de la vegueria de Tarragona determinà que, a aquesta, li corresponia enviar 12 soldats a Tarragona. A les confraries dels fusters, mestres de cases i mercaders, els tocà pagar la soldada de dos soldats.

Finalitzem l'apartat dedicat a aquesta confraria donant compte d'alguns exemples de contractes d'aprenentatge per als oficis de fuster i boter:

- 1319. Contracte d'aprenentatge per a l'ofici de fuster.

L'aprenentatge dura tres anys. El pare de l'aprenent ha de lliurar al mestre tres quarteres de mestall ¹² i, a canvi, aquest es compromet a ensenyar a mantenir el noi i, a més, durant els dos últims anys del seu mestratge i l'obsequiarà amb una túnica de panyo i una capa navarresa.

- 1607. Contracte d'aprenentatge per a l'ofici de boter.

L'aprenentatge dura també tres anys. El mestre es compromet a mantenir i a calçar l'aprenent i a assignar-li nou lliures barcelonines un cop acabat l'ensenyament i, a més a més, a atorgar-li, cada any, quinze dies de llicència per ajudar a la sega.

L'aprenent, una vegada ja introduït en l'ofici, entrava dins de la categoria de fadrí i posteriorment, si volia establir un negoci propi, assolia la condició de mestre, mitjançant l'aprovació d'un examen. (Anex n.º 7)

Els fadrins, pagaven 10 lliures barcelonines amb 10 sous, pel dret d'examen, i altres 10 sous més per l'assistència a la prova del batlle i altres mestres que tenien l'obligació d'ésser-hi presents.

11. El títol de baró de Sarraí fou concedit el 1770 a Francesc Jeroni de Prats-Mates i Ruiz de Llano, senyor de Sarraí i secretari de l'Audiència de Barcelona. El càrrec l'havia hereditat del seu pare, Salvador de Prats i Mates, i es va mantenir a la família fins el seu net Miquel Maria de Prats-Mates i de Vilalba, tercer baró de Sarraí.

12. Mestall: mescla de diferents espècies de cereals, especialment de blat i sègol o de blat i ordi, o de cereal i llegum, o blat i faves.

Els fills i els gendres de mestre, però, estaven exclosos d'aques pagament. La periodicitat amb què es realitzaven era de tres vegades a l'any: per Nadal; al cap de quatre mesos (abril) i al cap de quatre mesos més (agost).

Confraria de Santa Anna

Fou l'any 1556 quan el Consell general aprovà la fundació i les primeres ordinacions de la Confraria de Sta. Anna, instituïda a la capella de Sta. Anna de l'Hospital Nou d'on es traslladà, posteriorment, a l'església de sant Joan on compartí capella amb la Confraria de Sant Josep, amb la qual establí relacions, mitjançant carta de Germanor, l'any 1611, com assenyalàvem anteriorment, en el nostre apartat corresponent a la confraria dels fusters.

El reglament aprovat obstaculitzava, en gran manera, l'arribada i l'establiment de mestres forasters a la ciutat (pagament de 18 sous al començament d'una obra), però en donar-se el cas que l'any 1566, sis dels millors mestres de la confraria, havien mort i que no podien cobrir les necessitats constructives de Valls, es modificaren aquestes disposicions. La manca de personal va obligar a l'associació a anul·lar la clàusula que disposava que qualsevol mestre de casa o aprenent foraster que treballés a la vila havia de pagar 9 rals i, si venia a treballar dues vegades, 18 sous. La política d'obertura que es començà a aplicar a fi de captar gent, es reflecteix al nou text redactat: «quansevol mestre o aprenent que vingués a treballar a la vila o terme, pagués 1 sou d'entrada a la confraria i 1 dinar cada dissabte i si eren casats o es casaven paguessin 3 reals d'entrada.»

L'any 1778, la confraria (juntament amb la dels fusters) féu unes noves ordinacions que foren aprovades pel rei Carles III (11-IX-1778). Segons aquestes, l'emprament d'aprenents, es regulava segons segueix: Els mestres no podien tenir més d'un aprenent havent d'esperar la finalització dels anys de l'aprenentatge per a poder acceptar els serveis d'un altre.

Cap mestre no podia prendre un aprenent per menys de quatre anys de mestratge i el fadrí havia de lliurar, en concepte d'entrada a la confraria, la quantitat d'una lliura i 10 sous d'ardits; per la seva part, els mestres, cada any, el dia 17 de juliol pagaven la taxa de 4 sous d'ardit a la caixa comuna.

L'any 1610 es determinà obrar un retaule per a l'altar de Sta. Anna; per aquest fi, es nomenà una comissió composta per tres procuradors i tres confreres els quals contractaren els serveis de Joan Reinaldos (28-VII-1610) s'acordà pagar pel seu treball el preu de 39 lliures i 10 sous.

Finalment, assenyalam que en la llista de lluminària que les confraries havien de contribuir en el Monument de l'església, a la confraria de Sta. Anna (que actuava plegada amb la de Sant Josep) li corresponia posar tres ciris, quantitat aquesta que augmentà a 12 els anys 1702 - 1706.

Confraria de Sant Roc

La Confraria de Sant Roc era de devoció i l'única notícia que ens n'ha

arribat procedeix de Fidel de Moragas ¹³ el qual ens informa que en el Llibre del Consell general (21-XI-1557), l'esmentat Consell donà el vist i plau a la celebració de la festa de Sant Roc ordenant que aquell que no guardés la festivitat, fos multat amb 10 sous de cera.

Confraria de Sant Marc i de Sant Crispí

No coneixem la data de la seva institucionalització. Malgrat tot, Fidel de Moragas assenyala que ja estava establerta a l'església major vella i que, en bastir-se l'actual, va instal·lar-se a la capella de Ntra. Sra. de Betlem.

L'any 1696, la confraria (que aplegava diferents oficis relacionats amb el treball i la transformació de la pell), tingué un plet amb la confraria dels blanquers. Tant l'una com l'altra demanava que els cinters o corretgers pertanyessin a les seves respectives confraries. La qüestió es complicava més, ja que, ni l'una ni l'altra no tenien res legislat entorn als cinters. El Consell general, com a àrbitre en aquests problemes, per delegació de l'Arquebisbe de Tarragona, sentencià a favor de la confraria dels sabaters dintre de la qual havia d'examinar-se malgrat que aquells que ja havien estat examinats a la confraria dels blanquers, el Consell manà que hi continuessin i que aquells nou mestres cinters o sabaters que treballessin com aluders o tiraters, s'examinessin a la confraria dels blanquers. (Anex n.º 8)

Els contractes d'aprenentatge van variar amb el temps. L'any 1304, es fixaren en dos anys. El mestre s'havia d'ocupar de mantenir i de calçar l'aprenent; l'any 1316 durava tres anys. El temps va anar augmentant de forma gradual: 1591, cinc anys; 1609, també cinc anys havent de lliurar el pare de l'aprenent, quatre lliures barcelonines per a les despeses del primer any de mestratge, finalment l'any 1627 es fixà en dotze anys. Igual que en altres oficis, l'entrada de l'aprenent a la confraria suposava el pagament d'una entrada. ¹⁴

13. Setmanari *Pàtria*, Valls, 9-X-1924. N.º 625.

14. Exemples de pagaments per l'entrada d'aprenents, els trobem en gran quantitat en el llibre de comptes de la confraria:

1766...Item per la entrada de tres aprenents y un anyé són...4 L.

1767...Item per la entrada de quatre aprenents...4 L.

Així mateix, el confrare pagava cada any una taxa estipulada:

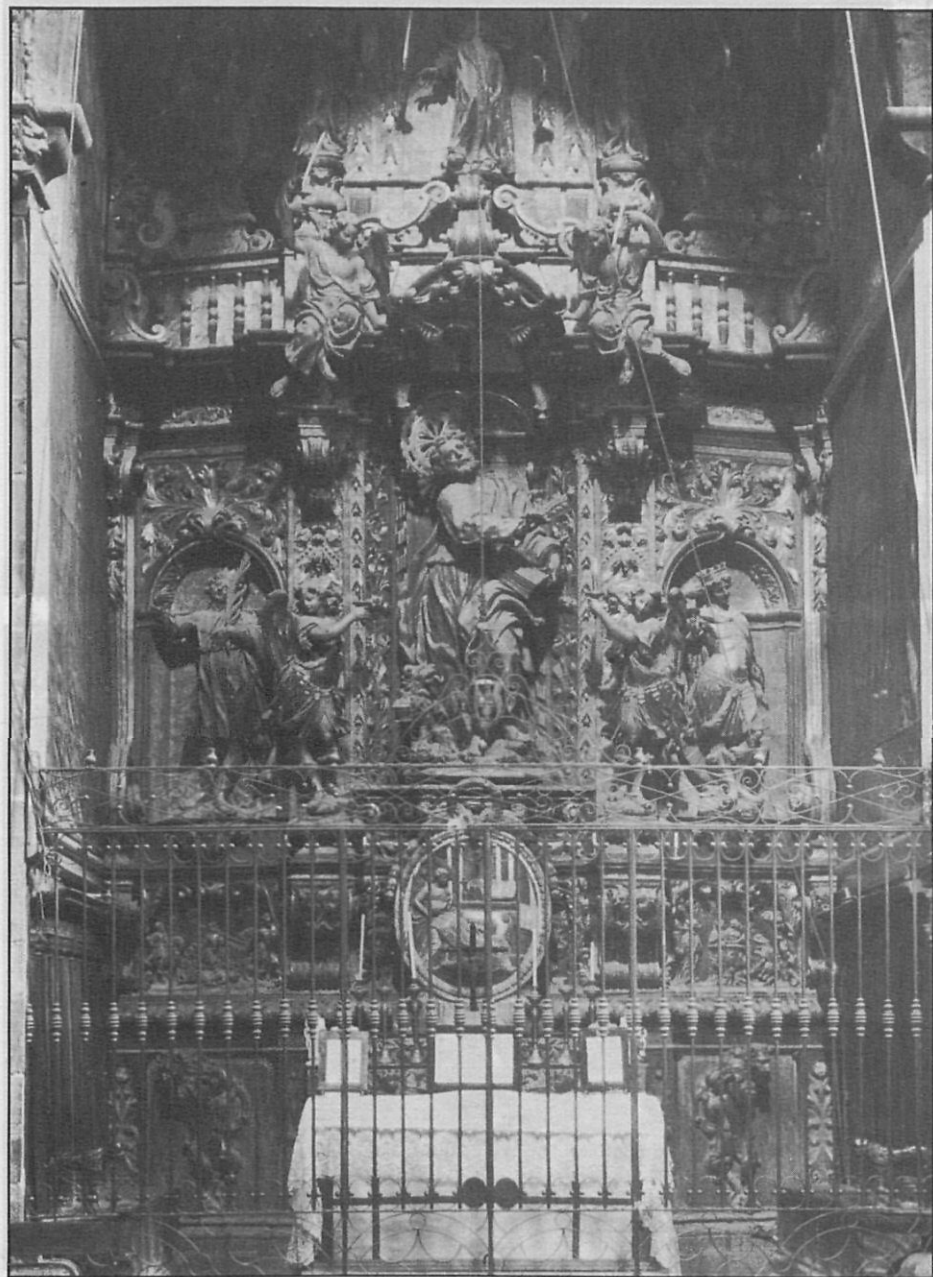
1764...Item se fan carrega per lo que han cobrat de 38 anuals que a raho de 4 s. són...7 L. 12 s.

1766...Item per los anuals de 4 fadrins a 8 s...1 L. 12 s.

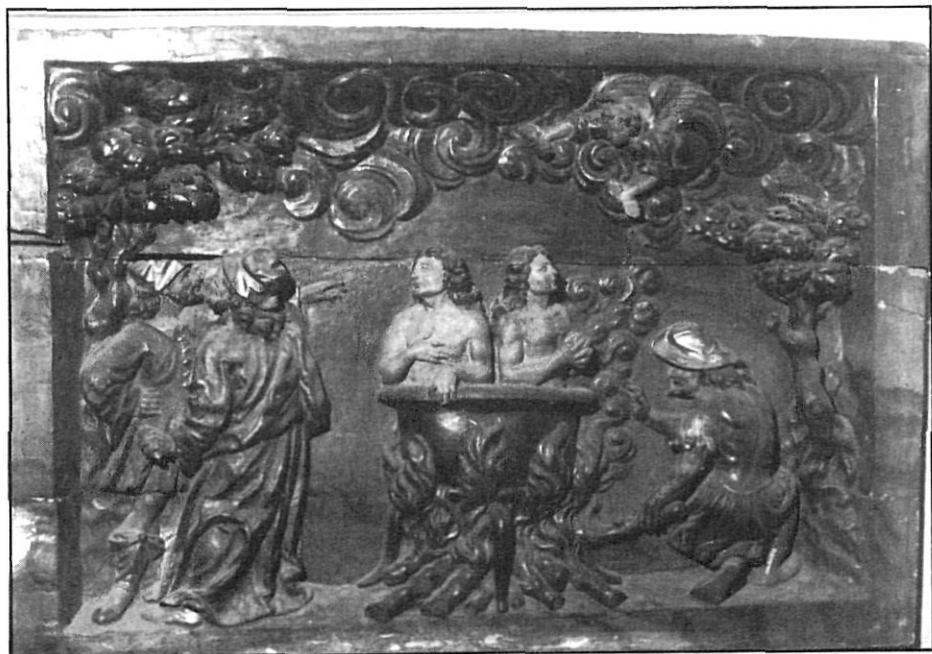
No tan sols pertanyien a la confraria tots aquells que fossin sabaters o pertanyessin al ram de la pell; també existien els anomenats confreres de devoció, els quals eren tots aquells que sent, possiblement, família del confrare sabater, participaven dels beneficis i serveis que la confraria oferia:

1764...Item se fan carrega per lo que han cobrat dels Anuals de 8 confreres de devoció...1 L. 12 s.

1765...Item per la entrada de un confrare de devoció...1 L.

L'antic retaule de la Confraria de St. Marc i St. Crispí; obra de Lluís Bonifàs i Sastre i Jacint Vila (1717) i daurat per Pau Morales. (Fot: Pere Català i Pic).

Pertanyents al retaule de la Confraria de Sant Mare i Sant Crispí, es conserven al Museu de Valls aquests relleus representant el martiri dels sants germans Crispí i Crispinià, patrons dels sabaters. Són obra de Lluís Bonifàs i Sastre i Jacint Vila (1717). (Fot. S. Burguete)

Així mateix, comportava un cost, per part del fadrí que volia esdevenir mestre, l'examen que havia de realitzar davant dels sabaters ja establerts de la confraria.¹⁵

En Fidel de Moragas recull aquest exemple d'examen a mestre, datat l'any 1740. Els procuradors concedeixen al fadrí quinze dies per a realitzar un parell de pantufles amb suro; un parell de sabates d'home claupassades¹⁶ i un parell de botins de Córdova amb genollera.

Molts dels plets que les confraries presentaven a la Universitat de Valls, venien donats pel fet que concorrien al mercat de Valls, artesans procedents d'altres poblacions, a vendre les seves mercaderies i posaven així en perill les vendes dels artesans locals, subjectes a la disciplina de la confraria. Exemple d'un d'aquests casos, el trobem datat l'any 1780, amb el memorial conjunt emès per les confraries de Sant Antoni de Pàdua (dels ferrers i argenters) i per a la confraria de Sant Marc i Sant Crispí enfront dels forasters i altres persones del poble que no estaven subordinats a la confraria, però casos com el present sorgiren mentre existí el fet cofradístic (monopoli que no permetia la competència) i encara més a darreries del s.XVIII, moment en què la institució gremial estava entrant en la seva decadència. (Anex n.º 9)

Com ja hem pogut veure en altres confraries, en el manament fet pel Mestre de camp del terç de la vegueria de Tarragona (6-X-1656), a la confraria dels sabaters, igual que la dels teixidors de lli, els tocà pagar la soldada de dos soldats (dels dotze amb que la Universitat havia de contribuir).

Finalitzem assenyalant que l'any 1717 (13-I-1717), una comissió anomenada per la confraria, va firmar amb Lluís Bonifàs i Jacint Vila, el contracte per a bastir un retaule a la capella de l'Associació.¹⁷ El preu es fixà en 500 lliures barcelonines a més de la fusta.

I en l'ordre de banderes, fet pel Consell General, l'any 1566 (10-XI-1566), li tocava anar la setena, darrera de la dels Peraires i davant de la dels sastres.

15. Extret del mateix llibre de Comptes, oferim aquests diferents exemples de preus d'examen: 1764...Item se fan carrega del que han cobrat de Pere Domingo per lo que li toca pagar per son examen que són...16 L.

Item se fan carrega del que han cobrat del examen de Francisco Font...5 L.

1765...Item se fan carrega del que cobraren del examen de Francisco Figueras que són...2 L. 10 s.

1766...Item han cobrat de Josep Monfa, Mestre Cister, per son examen, y licència de cusir a dos caps...16 L.

Item han cobrat de Joan Martorell, sabater, per son examen, y per ser casat ab filla de Mestre...4 L. 6 s.

Un cas a part representa aquest últim exemple; ja que els fills de mestres sabaters o que estiguessin molt íntimament relacionats amb aquests (gendres) obtenien uns preus més reduïts que la resta.

16. Sabates claupassades: les que tenen la sola clavada en lloc de tenir-la cosida.

17. Extret del Llibre de Comptes de la confraria, assenyalem aquesta descàrrega: 1764...Item pagar a Bonifàs per lo treball de posar un serafi al altar...2 s.

Confraria de l'Ascensió del Senyor

L'aparició de la confraria de l'Ascensió, esdevé a causa de les disputes existents entre els teixidors de llana i els teixidors del lli, els quals fins aleshores formaven part d'una mateixa confraria establerta sota l'advocació de Sant Sebastià.

Les picabaralles acabaren amb la separació dels dos oficis en dues confraries diferents, però que demanaven al Consell el dret de mantenir la tradicional advocació. A la fi, el Consell Especial dictaminà que fossin els teixidors de la llana els que mantinguessin l'antiga nominació, i que la nova confraria instituïda (la dels teixidors del lli) adoptés el nom de confraria de l'Ascensió del Senyor (1578).

No acabaren però els problemes amb els teixidors de llana degut a les connexions existents entre ambdós. Així s'establí un plet entorn a quina confraria havien d'incloure's els velers. El Consell sentencià a favor de la confraria dels teixidors del lli (24-II-1692) determinant, però, que es mantindria aquest estat fins que els velers poguessin, pel seu nombre, formar una confraria pròpia (Anex n.º 10). Així doncs, composaven l'associació, a més dels teixidors de lli, els flassaders i els velers.

L'any 1780 estaven establerts a la vila setanta mestres teixidors de lli, que treballaven diferents tipus de teixits; en Fidel de Moragas apunta els següents: roba de borres,¹⁸ ampla i estreta; lli de moltes menes (fil i cànem i, de tant en tant, cotó); vions; cotonines; bombosines;¹⁹ cotó blauet; vasines; ratllats; faixes de fil i llinet; tramades de cotó i, també, uns draps anomenats «sargil».²⁰

Els flassaders confeccionaven peces de llana grollera, com flassades; bancals,²¹ alforges; cobertes de taula, etc. I els velers elaboraven fil de bri²² o cànem, amb un o dos fils, per pua; fabricaven veles de vaixells amb fil i cotó, però no treballaven ni la llana ni l'estam.

Els contractes d'aprenentatge són variats, l'any 1536 quan encara els oficis de teixidor del lli i de llana anaven plegats, s'establí una durada de l'aprenentatge (tant en l'un i en l'altre ofici) de quatre anys, acabats els quals, el mestre s'obligava a lliurar deu lliures barcelonines al seu deixeble.

18. Borres: Conjunt de fibres curtes d'una matèria tèxtil-cànem, cotó, llana, lli,... que se separa de la floca en l'acte de filar o de perxar.

19. Bombosines: teixit de cotó blanc, assarjat i llistat, del qual les dones fan peces d'ús interior.

20. Sargil: roba de llana poc dessuadada, amb lligat de plana, que serveix per a fer davantals; roba d'ordit, cotó prim i trama, llana, gruixuda, amb dibuixos combinats, de colors generalment avinats, que s'usa per a fer estovalles rústiques; antigament també se'n feien falde de dona i peces de vestir d'home.

Es prohibí als teixidors de lli que fessin feina de galoners sota multa de 10 sous a favor del gremi dels galoners (8-VI-1780).

21. Bancal: Peça de roba pintada de figures, que servia per a cobrir bancs o taules.

22. Bri: Teixit fet de pura fibra de lli o del cànem sense estopa ni borra.

Molt diferent és un contracte establert l'any 1621, el qual no fixa la durada del mestratge, i que compromet el pare de l'aprenent a pagar les despeses del seu fill i a pagar sis lliures barcelonines al mestre. Tota feina realitzada per l'aprenent seria dividida en quatre parts que anirien destinades de la forma següent: una part per al mestre i les tres restants per a l'alumne.

De l'any 1774, tenim documentada la proposta de noves ordinacions presentades a la Universitat de Valls i a la Reial Audiència (Anex n.º 11). No sabem si aquestes foren aprovades, o si van arribar a fer-se servir o no, ja que l'any següent la confraria va arribar a la seva fi englobant-se dintre de la de Sant Jaume Apòstol (més coneguda com la Confraria de St. Miquel Arcàngel i Sta. Marina).²³

ANEX N.º 1

Extret d'un article publicat per Fidel de Moragas a «La Crónica de Valls» (7-VI-1913, N.º 4179. Oferim aquest extracte del reglament presentat, per la seva aprovació, al rei Carles IV.

«Primeramente ordenamos: que en el citado Gremio de labradores de dicha Vila de Valls, queden incluidos como al presente lo estan todos, y qualesquiera Personas que habitaren en dicha Vila, sus Huer-tas y término y Exercen por si el Arte de Labrador, cultibando tie-rras propias o ajenas como y también todas las que cultibaren sus tierras por medio de jornaleros, Genaveros o Mozos, mientras las ta-les Personas no sean Individuos de otro Gremio.

Cap. II. Otro sí. En atención a que los Individuos del referido Gre-mio ecceden el número de setecientos cuya conbocasión no podria producir sino confución y desarreglo, ordenamos: Que en junta gene-ral (que se celebrará por una vez) se nombren sesenta hacendados, de conocida honradez, providad y aptitud para el desempeño, los cuales compongan el Consejo y representen el Gremio con todo el poder y a autoridad de éste sin limitación alguna».

ANEX N.º 2

Extret de l'article abans assenyalat, oferim aquests exemples de multes i de prohibicions establertes per la confraria a fi de protegir-se de l'acció dels ra-mats.

«Queda prohibit en absolut entrar bestiar de tota classe ales vinyes desde que comensin a brotar fins després de vermades; en els mallols que no pasin de dos anys; en les terres sembrades fins, que sigui reco-llida la cullita; en els camps d'avellanes i en els garroferals, en cap època de l'any; en les terres preparades, si plou o plovisquege. Tam-bé s'prohibeix que s'acosti'l bestiar a deu palms de tot arbre tendre

23. Les notícies entorn a aquesta confraria, les trobareu al nostre article anterior.

en tot temps, i els ja fets, mentres tinguen fruits.

Tota infracció se castiga amb la multa de tres lliures d'ardits, a excepció del bestiar del Comú «por motivo de que los vecinos de la anunciada villa, de tiempo muy antiguo, tienen cedidas las yerbas del término para pasto del mismo ganado, no debiendo estar sujeto a pena alguna si sólo a pagar el daño que ocasionare como así se ha practicado».

Se prohibeix igualment pasturar i atansar-se als canyars i arbres que's fan prop de torrents i barrancs, sots pena de sis lliures.

Si no's pot averiguar l'autor de le contavenció, pagarán la multa i gastos tots els amos de ramats que pasturin en el terme de Valls i llocs de Masmolets, Fontscaldes, Picamoixons i demés que tinguen trentena o trenta caps de bestiar».

ANEX N.º 3

«Remito a Vuestra merced de orden de su excelencia y Real Acuerdo, el memorial y papeles que incluie dado por parte del Dr. Quirze Pujató y Vidal, como procurador de Francisco Vila, Isidro Miquel y Lorenzo Vila, basteros maestros. Individuos de los Gremios de dicho oficio del de carpinteros, cuberos, albañiles y estereros de esa Villa; sobre pretender estos separarse de los recurrentes y formar nuevos estatutos y ordinaciones en perjuicio de ellos, por los motivos que expresan. Para que Vuestra Merced en su vista, informe lo que se le ofrezca y parezca explicando las razones por que se excluyen a los basteros del nuevo gremio que se intenta erigir por los carpinteros, cuberos y demás y los perjuicios que a aquellos se les pueden seguir de la citada separación; cuyo informe con el memorial y papeles que acompaña pasará Vuestra Merced a mis manos con la posible brevedad».

Dios Guarde a Vuestra Merced muchos años. Barcelona y Junio 1 de 1778.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Secc. Audiència (Cartas de la R. Audiencia 1759-1800)

N.º Reg. 608 N.º Serie 19

Arxiu de la Corona d'Aragó

«Deseando su excelencia y Real Acuerdo tomar pronta providencia sobre el Memorial dado por el Dr. Quirze Pujató, Procurador de Francisco Vila y otros Maestros Basteros de los Gremios de este oficio del de carpinteros, cuberos, albañiles y estereros, con los papeles que incluyen, tocante a separarse estos de dichos besteros y formar nuevas ordinaciones, que con orden de 2 del corriente remití a vuestra Merced para que informase; y como hasta ahora no lo ha hecho, ni menos contestado. Ha resuelto prevenga a Vuestra Merced que luego y a más tardar, dentro de ocho días, execute y remita Vuestra Merced a mis manos el expresado Informe, con arreglo al citado ofi-

cio del 2 del actual»

Dios guarde a Vuestra Merced muchos años. A Barcelona y Junio 23 de 1778.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1762-1784

Vila

Governacions

Llibre d'Ordes 1673/1815

Arxiu Històric Comarcal de Valls

ANEX N.º 4

«Remito a Vuestra Merced de Orden de su Excelencia y Real Acuerdo, el adjunto memorial dado por parte de los procuradores de Maestros Basteros de esa Villa, solicitando se prohiba a los silleros y esparteros de la misma el trabajar en adelante los artefactos propios y peculiares del oficio de basteros, con arreglo a las ordenanzas establecidas para el régimen de esos Gremios; a fin de que informe Vuestra Merced en su vista quanto se le ofrezca y parezca, devolviéndome el Memorial al tiempo de remitir el informe.

Dios Guarde a Vuestra Merced muchos años como deseo. Barcelona y febrero 13 de 1779».

El Barón de Sarrahi

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

«De orden de su Excelencia y Real Acuerdo, paso a manos de Vuestra Merced el memorial de Benito Revella y otros maestros silleros; Francisco Dalmau y otro Francisco Dalmau, padre e hijo, y Juan Oller, maestros esparteros, todos de esa villa, solicitando por los motivos que representan, se desastime la solicitud de los basteros y se declare la privasiva a los esparteros de trabajar los morrales lisos y a los silleros suplentes los ronsales, con correas para la cabeza, las cabazadas de sincha entrehorcada de paño y collaretes con campanillas. A fin de que Vuestra Merced en su vista informe lo que se le ofrezca y parezca teniendo presente el que executó en 21 de marzo último, conseqüente al oficio que le pasé en 13 de febrero anterior sobre recurso de los procuradores de maestros basteros relativo al asunto cuyo memorial me devolverá Vuestra Merced al tiempo de remitirme el informe».

Dios guarde a Vuestra Merced muchos años como deseo. Barcelona y Abril 12 de 1779.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1762-1784

Vila
Governacions
Llibre d'Ordes 1673-1815
Arxiu Històric Comarcal de Valls

ANEX N.º 5

«Remito a Vuestra Merced de orden de su Excelencia y Real Acuerdo, el adjunto memorial presentado por Antonio Guasch, apoderado de los maestros Toneleros de esa Villa, solicitando que se exija un gremio de otro oficio, *separado de los carpinteros, albañiles, esparteros y basteros con quines estan unidos*, y que se aprueben las ordenanzas que también acompaño; para que en su vista informe Vuestra merced lo que se le ofrezca y parezca, diciendo si será útil o no dicha erección, y la que conciva que puede añadirse, quitarse o corregirse sobre cada uno de los capítulos de las referidas ordinaciones, devolviéndolas por mi mano, junto con el Memorial al tiempo de remitir el informe».

Dios guarde a Vuestra Merced muchos años como deseo. Barcelona, 20 de Abril de 1781.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1762-1784
Vila
Governacions
Llibre d'Ordes 1673-1815
Arxiu Històric Comarcal de Valls

ANEX N.º 6

«Remito a Vuestra Merced otra vez de Orden de su excelencia y Real Acuerdo el adjunto Memorial presentado por Antonio Guasch, apoderado de los Maestros Toneleros de esa Villa, solicitando que se erija un gremio de dicho oficio *separado de los carpinteros, albañiles, esparteros y basteros con quienes están unidos* y que se aprueben las ordenanzas que también acompaña. Para que en su vista y oyendo a otros toneleros explique Vuestra Merced y diga que es la extracción de Ponsella de que habla el Capítulo 5º de estas Ordenanzas, pues no se puede sin esta inteligencia hacer concepto de la legitimidad de su privación a este acto, o si es reprobado o no. Y, asimismo, explique *si la asistencia de los individuos de que trata el Capítulo 4º, es por entierro de alguno de ello y su familia, o porque causa*; devolviéndome el expediente al tiempo de ejecutarlo».

Dios guarde a Vuestra Merced muchos años. Barcelona, 16 de Marzo de 1782.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1762-1784

Vila

Governacions

Llibre d'Ordes 1673-1815

Arxiu Històric Comarcal de Valls

ANEX N.º 7

Mostres de tres exemples d'exàmens establerts per la confraria de Sant Josep per tal d'assolir el grau de mestre boter; esparter i baster, respectivament,

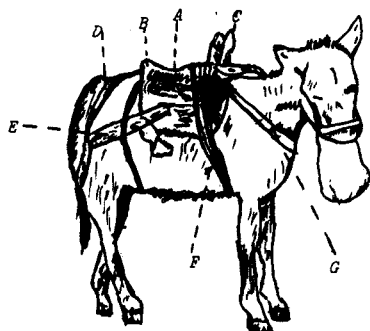
- Presentació de tres botes de castanyer o de roure ben treballades, una d'elles treballada sense cap ajuda de ningú.
- Una garbella de joncs dobles, guarnida d'espart; una altra garbella, també de joncs, guarnida d'espart anomenat sedebas i un cofi de quatre pams per posar la pasta en fer oli.

La garbella és un receptacle amb el fons ple de forats iguals que serveix per a separar objectes de grandària desigual, deixant passar els uns i retenint els altres. Generalment és de forma circular, amb una rescla o vorera sòlida.

El cofi és un esporí on es posa la pasta d'oliva per a premsar-la.

- Un vast guarnit al seu punt, amb corretges (pitral, davantal i cap de pitral) i amb la seva correja per les esquelles; una retranca de fusta, amb les seves corresponents pells, puntes i altres corretges necessàries; una manta; un morral amb planxa i cadena de ferro i les seves corresponents corretges per cap, plomall, boles i sarrells clavats amb claus; una cadira de bast; un albaró per anar montat amb una retranca cosida al mateix albardó, pitral i altres corretges; dos collars per llaurar i dos per a carruatge, guarnides amb trossos i guarda pols, i una cabeçada de entretellada de panyo, sarrells, collars d'esquelles i campanetes.

Per una millor comprensió de l'exàmen els emplacem al dibuix següent:

Albarda: Nom que designa, segons les diferents regions, diverses formes d'un aparell que serveix per cavalcar i per dur càrrega sobre les bèsties.

A. És l'albarda pròpiament dita, consistent en un encoixinat que pren la forma del llom de la bèstia, i es perllonga, abaixant-se, per ambdós costats. Sol ésser de pell; però les més bones o riques són de llana. Acostuma a ser recoberta d'una pell negra d'ovella.

B. Els dos arçons, uns arquejats de palla i tela forta, però reforçats en tota llur extensió per un ferro, que n'és l'ànima, i constitueixen els límits o vores de l'albarda per davant i per darrera. La barreta de ferro o ànima de l'arçó davanter, es dobla formant una nansa (lletra C) en la part superior, que serveix, tant per a fer-hi la brida, com per aguantar-se amb la mà la persona que cavalca.

D. Els cavallets o sobreanques, dues corretges bessones que serveixen per sostenir la retranca, i surten, divergents, de la part superior posterior de l'albarda.

E. La retranca, forta corretja que rodeja pel darrera les cuixes de l'animal. Així com el pitral priva l'albarda de fer-se enrera, la retranca la priva de fer-se avant.

F. La cingla, cinyell ample, fet de tela forta, que volta l'albarda i el ventre de l'animal, perquè estiga collada.

G. El pitral, que és una brida de corretja ampla i resistent, que rodeja el coll de l'animal, i colla l'albarda per la part davantera, perquè amb el moviment no es faci enrera. Del mig del pitral (en els guarniments complets) sol penjar un apèndix, com un medalló, fet de cuir, o de tela fornida de pell, per via d'ornament.

ANEX N.º 8

«Sentencia feta proferida per los Magnífics senyors jurats per raho de certa qüestió sobre los Blanquers i Cabaters de la present vila de valls el set del mes de setembre any 1696 en la sala del Consell general de la casa de la present Universitat de dita Vila del Camp y Archebisbat de Tarragona.

Nosaltres bernat Plana y Jaume balcells en lo present y corrent any jurats de la present vila de Valls juntament ab lo magnífic Doctor Joseph Llorens, Doctor en derts ab altres negocis, impedit y absent, Protectors y jutges en las concrovèrsias entre confrarias y confreres de aquells, y altrament per amissio a nosaltres feta jutges y comisaris predits declarassem y senteciassem conforme de dret y de Justicia acerca de les pretencions, qüestions y demandes que una confraria te contra de altra y en particular acerca de decidirse y declararse los cinters si toca estar agregats a la confraria dels Blanquers, ho dels cabaters, y a vista de que los blanquers no tenen ninguna ordinació que declaraia toquia dits cinters a dita confraria. Ni los cabaters tampoc no tenen ordinació tocant que spectia a dita confraria de cabaters sino per testimonis rebuts de Joan Ciurana, cinter, y Francisco Mestre, Blanquer, y de Joan Oller, parayre, han jurat a Déu y al Quatre sancts Avangelis que mestre Thomas Boronat, Pare y fill, eran cinters y feyan queros, corretjas, xarpas, bossad de badanas o moltons, y que estaven agregats, pagan a la confraria dels cabaters y també se ha trobat en lo llibre de la confraria dels cabaters que

Mestre Thomas Boronat estava escrit en los demes Mestres cabaters a dit llibre y (h)avent vistos los llibres de una part y altra devant nosaltres y llegidas dites ordinacions y per justificació de nostres consciències y rebuts los testimonis dult dits, senteciam, decernim, pronunciam y declaram en lo modo següent:

Attés que de las ordinacions de las ditas confrarias no consta de declaració alguna de cinter o corretger toquia a una cofraria ni altra, y attés que lo cinter o corretger son ofici no és sino tallar y cusir conforme los mestres sabaters y dits Mestres cinters o cabaters compran ditas vaquetas adobades, badanes y cordovà y que aquellas las tallan y cusan per raho de fer corretges, borseguins, queros, xarpas y xarpons, bolsos de quansevol genero si en fetas mentres sigan de badanes o moltons y no de aludas, que si són las ditas bossas de aludas, specta examinar-se als Blanquers y perlotant toca de dret y de justicia lo pertanyer y spectar estar agregats dits cinters o corretgers a la confraria dels cabaters, y attés dels testimonis rebuts com primerament ting dit, que han jurat y han dit que els cinters y corretgers de aquesta part de xixanta anys, sempre han estat agragats a la confraria dels cabaters, y per això sentenciam, pronunciam y declaram que los mestres cinters o corretgers de aquí en avant tingan obligació d'examinar-se a la confraria dels blanquers que vagen continuant a dita confraria, y així los de aquesta, ara enavant los que voldran possar-se Mestres a la confraria dels Cabaters, y quansevol Mestre cinter o Cabater que treballa de Aluder y tirater, que tinga obligació d'examinar-se a la confraria dels Blanquers y quant no s'examinia, que tantes y quantes vegades trobaran que treballava de Aluder y tirater, que cayga en pena de xixanta sous.

He attés y considerant que encara que és veritat que Maestre Joseph Alegre, cinter, estiga examinat a la confraria dels Blanquers y no dels cabaters, fou tot contra raho y justicia y per lo present avista que ha pagat, lo examit a la confraria dels Blanquers y no la dels Cabaters, que per lo present no tinga que tornar examinar a la Confraria dels Cabaters fins que se / evoiga / com s'esfacia de antes pagant tots los anys com a confrare forssat, quatre sous de annual a la confraria dels Cabaters juntament ab sos demes gastos de dita confraria sots invocació de S.Marc y S. Crespi, juntament Josep Mestres, Mestre cinter, que tinga obligació de pagar tots los anys quatre sous de Annual ab sos demes gastos se offeriran a dita Confraria de cabaters.

He attés y considerant que los procuradors de la Confraria dels Blanquers sots invocació del santíssim sagrament, feren comparèixer devant lo magnífic Francisco Am/e/rngol, Lloch tinet de Batlle y son terme desta Vila de Valls, a joan Domenech, Cabater, die devuyt de Agost de 1696 per treballa o fer treballar bossas de badanes o moltons, corretges, borsoguins, sammarrons de badanes adobades y xarpons y com aquesta fenyia no toca als Blanquers sino als Cabaters per no treballar aludes ni Aluder, que l'ofici de Aluder toca als Blanquers y els cinters toca als Cabaters, y attés que lo dit Magnífic francisco Armengol, Lloc tinent de Batlle de la present vila, ab força de la ordinació que de la Confraria dels Blanquers, que ninguna persona puga treballar de Aluder y tiraters en pena fr xixanta sous y com lo dit Joan Domenech, Cabater, o fer bos-

sas de badanes o de moltos y no de Aluder y les bosses de badanes tocan als Çabater o cinters y no als Blanquers. Sentenciam y declaram que al dit Joan Domenech, Çabater, se li tornian les penyoras se li prengueren per les penas de xixanta sous que fou executat ab instància dels procuradors de la confraria de los Blanquers; que no toca a ells sino als çabaters per declaració feta que lo fer de cinter y corretger y fer bossas de badanes, queros, xarpas, xarpons, bossas, borsaguins, samarrons de badanes adobades, toca a dit offici de Çabater per estar agregats a la confraria dels çabaters sots invocació de S. March y S. Crespi.

Bernat Alana, Jurat
Jaume Balcells, Jurat

De manament dels Mayorals, Jurats sobredits y firmats, se ha publicada la sobredita sentència en la sala del Consell general de la Casa de la present Universitat de la Vila de Valls, als set de Mes de setembre de l'any milsiscents noranta y sis.

Testes Sant Emanuel Venezia Virganus huius instatis el Josephus Thomas Semulemus omnes dicta villa de Valls.

Pere Andreu, Escrivà de dita Universitat»

Llibre del Consell C/8 N.º 19

Llibre del Consell de 1676 a 1710 Fol. 192-193

Arxiu Històric Comarcal de Valls

ANEX N.º 9

«Devuelvo a Vuestra Merced de orden de su Excelencia y Real Acuerdo, la representación y documentos que en 25 de junio próximo dirigió en razón de las molestias que infieren a distintos sujetos. Los procuradores de los Gremios de San Marcos y San Antonio de Padua de esa Villa, sobre la venta de artefactos concernientes a sus oficios para que en su vista, y de los recursos y documentos adjuntos últimamente presentados el uno por el gremio de zapateros, y el otro por el de herreros, dagueros, cerrageros y otros oficios, informe Vuestra Merced y diga lo que se le ofrezca y parezca, devolviéndome todo el expediente al tiempo de executar el informe. Y en el interin dispondrán Vuestra Merced que dichos respectivos Gremios remitan por mi mano a esta superioridad sus ordenanzas y que por otra y hasta que se determine otra cosa, no se impida la libertad a los vecinos de esa villa y forasteros de vender en ella sus artefactos y maniobras correspondientes a los oficios de los que componen los citados gremios en los mercados y ferias».

Dios Guarde a Vuestra Merced muchos años. Barcelona 12 de septiembre de 1780.

El Barón de Serrahí

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1762-1784

Vila

Governacions

ANEX N.º 10

Sentència donada pel Consell Especial a favor de la Confraria dels teixidors de lli en la qüestió dels velers.

«Sentencia feta per los Magnífics senyors Jurats per certa qüestió y aula y tenian entre los teixidors de li contra los texidors de llana. nosaltres Joan Rubinat, geronim Mora y Joan Soler, lo present y corrent any Jurats de la vila de Valls aserca de las questions, peticions y demandes vertents per y entre los procuradors y confreres de la Confraria dels teixidors de llana, sots invocació de sant sebastià; tots de dita vila de Valls, també agents y defendents de part altre, de y sobre que los procuradors y confreres de dita Confraria dels teixidors de lli pretenen y demanen que los oficials velers de la present vila, ates no tenen confraria per si, pertanyen y deuen ser de la congfraria dels teixidors de lli per ser més ordinari los dits velers en las fenyas, ordir de fil de bri o cànem ara sia ab dos fils per pua o ab un fil per pua que no ab llana o estam, encara que la trama sia de llana y constar ab los llibres de la confraria que los velers son estats dita confraria fent ostensió de diferents actes o examens per los quals consta que son estats agregats y admesos en mestres de dita confraria dels teixidors de lli y los dita procuradors y confreres de dita confraria dels teixidors de llana pretenent no sols que los dits velers deuen ser de la confraria per ser mol de ordinari en las fenyas de llana y no teixir obra fort ni poderne conforme dits teixidors de llana acostuman en las fenyas, al contrari dels teixidors de lli, per quant aquells ordinàriament teixexen obra fort ab dos fils per pua, si també que los teixidors de lli de la present vila que texexen fil per pua o obra molt ordint filper pua de lli y tramant de llana que vulgarment semblant fenyas se diu sargil, deuen ser admesos y agragats en la confraria com en efecte los que treballen semblant obra y estan agragats y ademesos, per quant a ells tant solament los toca teixir llana, y per això son dits anomenats teixidors de llana y per moltes altres causes y rhaons, per una part y altre devan nosaltres, deduides y allegades en llurs demandes y respostes y replicas, per una part y altre, fetas cada una en justificatio delas pretensions y avent vistes y atentament llegendes las ordinations y estatus de ditas confraries y tot ço y quant acerca de assó se devia veurer, y ates los de atendre. Sentensiam, desernim, proveim y declaram en lo modo seguent:

Attes que de las ordinations y estatuts de las ditas confrarias no consta ab evidentia de las pretensions de unapart ni altre ni de la justificació de aquellas, y ates que en la present vila, nos troba fundada confraria de velers per aver, y pochs oficials no tenint Confraria per si, sian agregats a la confraria dels teixidors de lli que a la Confraria dels teixidors de llana, per acostumar ordinàriament lo ordir de fil de lli o cànem que no de llana o estam encara que sia fil en pua o fil per pua que es lo mateix y la trama sia de llana o estam, per ço pro-

veim y declaram que de present a tant que en la present vila y aja fundada Confraria de Velers, los officials velers que vuy son y en avant seran en dita present vila sian y agen esser confreres y mestres de la Confraria dels teixidors de lli y tots los demes officials que per a teixir en las fenyas ordiran de fil de lli o de canem, ara sia ab dos fils per pua o ab fil per pua encara que la trama sia de llana ara sia obra fort com és ab dos fils per pua o ab un fil per pua o fil en pua que és una mateixa cosa y que antes de treballar de dit offici de velers o teixidors de lli ajan de exeminar-se de dit offici y pagar a dita confraria dels teixidors de lli lo que per rhoa del examen de dit offici de teixidor de lli està estatuit y ordenat y los talls y taxes de dita confraria y aixó be deguen estar obligats a tot ço y quan los mestres de dita confraria estan obligats si y de la manera que en llurs ordinations (h)o tenen disposat y tots los teixidors que urdiran de llana menos los velers sian del offici y confraria dels teixidors de llana y paguan y degan pagar lo examen a dita confraria dels teixidors de llana y los talls y tatxas de dita confraria y tenir y observar las ordinations y estatuts de aquella encara que sia ab talers de teixir un sol o ab dos y per quant los velers acostuman molt de ordinari en las fenyas com es en los sargils y altres coses teixeixen, tramen de llanes y algunes vegades ordir de estan que per ço fins atant que dits velers tingan confraria per si pagan y pagar degan a dita confraria dels teixidors de llana dos lliures en diners una sola vegada y dos sous de salb cada any y no altra cosa y en la mateixa igualtat degan pagar los teixidors de lli que teixexen fil per pua o fil en pua de dit de lli o canem y trammat de llana vulgarment dit sargils pagan y pagar degan a dita confraria dels teixidors de llana per obras dels dits sargils, teixiran una vegada tant solament duas lliures y dos sous de tall anual y no altra cosa entés empero duturat quere per teixir mitja llana ab dos fils per pus, vulgarment dit obra fort, no pagan ni degan pagar cosa alguna y per quant al estat present alguns officials se troban velers la present vila que estan admesos t agregats a la dita confraria dels teixidors de llana y estos segons la present declaratio pertanyen a la dita Confraria dels teixidors de lli y que per oficis de dita admissió y exàmen los que vuy són tant solament pagant y pagar degan a dita confraria tres lliures en diners y los talls y tatxes de dita confraria si y confporme los demes mestres de aquelles y altres nos consta que alguns mestres teixidors de lli per teixir sargils se son agregats a la dita Confraria dels teixidors de llana ab promesa de pagar lo tall anual de dita confraria que és de quatre sous, ara reusan pagar dit tall anual volen repetir alguna lesió diuen aurian tingut per ço, proveim, sententiam y declaran que estos paguan y pagar degan a dita confraria dels teixidors de llana dos sous de tall anual, examinant-los del demés y contrafent las ditas parts tant los teixidors de lli com los velers y teixidors de llana a tot predit en la present mostra sentencia, caigan en pena de quaranta sous per quiscuana vegada la qual sententia es esta-da, llegida a les ditas parts en la sala del Consell General en presen-tia de nosaltres per lo escrivà de la present y firmada de sa mà pró-

pia vuy als 22 de Maig de 1691. Consedint-los còpies.

Signa:
Bonaventura Gassol

Llibre del Consell 1676-1710 (19-I-1676 a 5-III-1710)

Fol. 126

Secció: Municipal. Adm. Municipal

Arxiu Històric Comarcal de Valls.

ANEX N.º 11

«De orden de su Excelencia y Real Acuerdo, remito a Vuestra Merced el adjunto Memorial *con las ordenanzas que incluye de los Indivíduos del Gremio de Texedores de Lino, y Manteros de esa Villa en que solicitan se les aprueben las dichas ordenanzas que han formado para el mejor régimen y gobierno de dicho gremio;* para que en su vista informe Vuestra Merced del perjuicio o utilidad que considera poder resultar assi a esse público como al citado gremio *de la aprobación de las referidas ordenanzas expresando sobre todas y cada uno de sus capítulos lo que se les ofrezca y parezca.* Cuio memorial y Ordenanzas debolverá Vuestra Merced a mis manos al tiempo de executar el informe».

Dios Guarde a Vuestra Merced muchos años como deseo. Barcelona
2 de julio de 1774.

Dn. Félix de Prats y Santos

Al Ayuntamiento de la Villa de Valls

Llibre d'Ordes 1772-1774

Vila

Governacions

Llibre d'Ordes 1673-1815

Arxiu Històric Comarcal de Valls